The Field Evaluation at Karaimų St. 46A

In 2018, a total of 2.4 m^2 were excavated on the plot at Karaimų St. 46A and a demolished tile stove from the second half of the 17th century was discovered (Fig. 1).

UKMERGĖ

Darius Balsas, Romas Jarockis, Mindaugas Mačiulis

Paupio ir Sodų gatvės

2018 m. Paupio bei Sodų gatvėse buvo atlikti detalieji tyrimai ir žvalgymai. Tyrimai vykdyti apie 410 m ilgio Paupio gatvės atkarpoje bei apie 300 m ilgio Sodų gatvės dalyje. Paupio gatvėje ištirtas 36 m^2 plotas (2 perkasos) ir atlikti žvalgymai paviršinių gatvės remonto darbų metu apie 2275 m^2 plote, žvalgytos 240 m^2 ploto paviršinių nuotekų ir apie 70 m^2 bendro ploto vandentiekio trasos bei 145 m^2 ploto šulinių duobės ir įvadai (žvalgymų plotai 1–18) (1 pav.).

1 pav. XVII a. plokštinių koklių fragmentai. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 1. Fragments of 17th-century panel stove tiles (Blattkacheln).

Paupio gatvėje tiriant perkasas ir žvalgant aptikti nuo 40 cm iki 1,4 m storio XVII a. vidurio – XXI a. datuojami kultūriniai sluoksniai su XVIII a. II pusės – XIX a. vidurio užstatymo liekanomis ir XX a. gatvės dangomis. Taip pat rasta XVII a. vidurio – XVIII a. I pusės palaidojimų. Vėlyvuose sluoksniuose rasta radinių iš piliakalnio (keramika, šlakas). Nustatyta, kad archeologiškai vertingas sluoksnis išlikęs gatvės pakraščiuose, jos atkarpoje nuo Piliakalnio gatvės iki sklypo Paupio g. 21. Gatvės važiuojamojoje dalyje sluoksnis sunaikintas tiesiant inžinerines komunikacijas.

Perkasose 1 ir 2 po 50–60 cm storio XX a. II pusės permaišytais sluoksniais rastas fragmentiškai išlikęs XX a. I puse datuojamas akmenų grindinys. Jis daugelyje vietų labai apardytas vykdant žemės kasimo darbus įrengiant gatvės komunikacijas. Po šiuo grindiniu atidengtas iki 40 cm storio permaišytas sluoksnis su pavieniais XIX a. II puse datuojamais radiniais.

Perkasos 1 centrinėje dalyje 1,2 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus atidengtos apie 6x2 m dydžio buvusio *pastato 1* liekanos su moline asla. Pastatas kraštinėmis orientuotas pasaulio šalių kryptimis. Sprendžiant pagal sutręšusios medienos liekanas pastato pakraščiuose, spėjama, jog namas buvęs medinis. Preparuojant pastato liekanas surinkta 13 monetų. Pagal jas pastatas datuotas XVIII a. II puse – XIX a. viduriu. Taip pat perkasos Š dalyje atidengtos medinio rentinio šulinio liekanos. Likusioje ploto dalyje anksčiau minėtame gylyje fiksuotas 30–40 cm storio analogiškai datuojamas maišytas kultūrinis sluoksnis. 1,2–1,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus atidengtas sąnašinis rusvas dumblingas priesmėlis, vietomis sapropelingas. Preparuojant šį sluoksnį, 1,4–1,7 m gylyje aptikti 8 kapai. Mirusieji laidoti viena eile Š–P kryptimi. Mirusiųjų palaikai orientuoti R–V

kryptimi, galvomis į V–PV pusę. Kapuose įkapių nerasta, mirusiųjų palaikai preparuoti ir perduoti tolesniems tyrimams į VU MF. Tyrimų metu aptikti kapai preliminariai datuojami XVII a. viduriu – XVIII a. I puse. Po kapais, 2,4–2,5 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus gruntiniame vandenyje fiksuotas įžemis – šviesiai rudos spalvos žvyringas molis.

Taip pat Paupio gatvėje žvalgyta apie 160 m ilgio, 240 m^2 ploto paviršinių nuotekų ir apie 70 m ilgio, apie 70 m^2 bendro ploto vandentiekio trasos vietose. Žvalgytose tranšėjose archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nerasta, fiksuoti visiškai permaišyti (perkasti) XX a. sluoksniai, susiformavę įrengiant gatvėje esamus buitinių nuotekų, vandentiekio, dujotiekio tinklus.

Žvalgymai atlikti remontuojamų buitinių nuotekų, vandentiekio šulinių, įvadų vietose bei naujų paviršinių nuotekų šulinių vietose. Iš viso žvalgyta 18 žvalgymų plotų 1–18 (nuo 2x2 iki 4x4 m dydžio), kurių bendras plotas 145 m^2. Šulinių keitimo vietose fiksuoti visiškai permaišyti sluoksniai, susiformavę įrengiant trasas bei šiose vietose statant minėtus šulinius. Archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XVIII a., užfiksuotas dalyje plotų, ties gatvės pakraščiais. Nustatyta, kad apie 20–25 cm storio vertingas sluoksnis išlikęs gatvės pakraščiuose atkarpoje nuo Piliakalnio gatvės iki sklypo Paupio g. 21. Jame rasta XVI–XX a. pradžios buitinės keramikos šukių. Viena šukė, datuojama XIII–XV a., dekoruota bange-

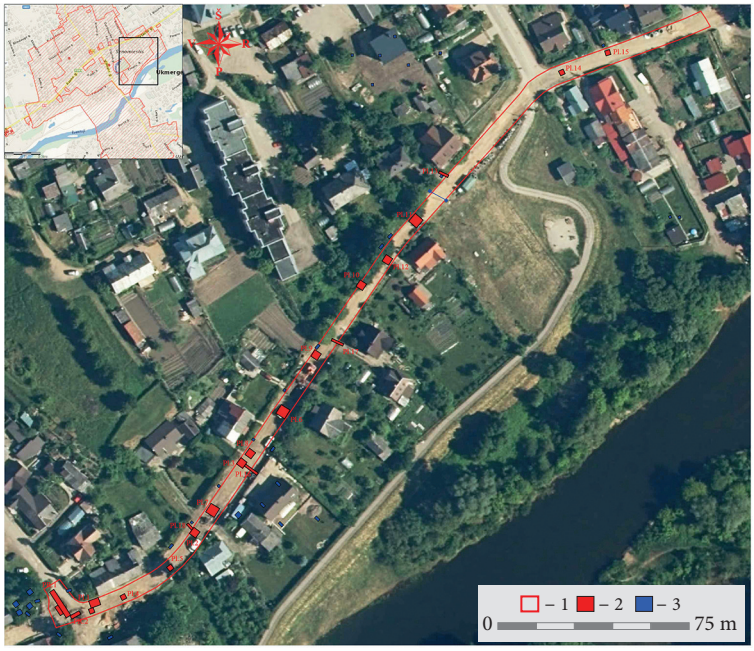

1 pav. Tyrimų Paupio gatvėje situacijos planas: 1 – 2018 m. tyrimų vieta; 2 – 2018 m. ištirti plotai ir perkasos; 3 – ankstesnių tyrimų vietos. D. Balso brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation on Paupio Street: 1 – 2018 investigation site; 2 – areas and trenches excavated in 2018; 3 – previous investigation locations.

lės ornamentu, į sluoksnį pateko iš greta buvusio piliakalnio.

Paupio gatvės važiuojamosios kelio dangos, pėsčiųjų takų įrengimo vietose, apie 2275 m² plote buvo vykdomi žvalgymai. Žvalgytame plote archeologiškai vertingų radinių nerasta. Fiksuoti 60–80 cm storio permaišyti technogeninės kilmės sluoksniai, susidarę įrengiant kelio dangas.

Sodų gatvėje vykstant paviršiniams darbams, atlikti žvalgymai apie 1600 m² plote, žvalgytos 150 m² ploto paviršinių nuotekų trasos (2 pav.). Trasų vietose aptikti iki 1 m storio XIX–XXI a. datuojami kultūriniai sluoksniai ir iki 2 m gylio komunikacijų perkasimais.

2 pav. Tyrimų Sodų gatvėje situacijos planas: 1 – 2018 m. tyrimų vieta; 2 – ankstesnių tyrimų vietos. D. Balso brėž.

Fig. 2. Situation plan of the investigation on Sodų Street: 1 – 2018 investigation site; 2 – previous investigation locations.

Tyrimų metu rasti 138 radiniai: XIII–XIX a. datuojamų buitinių keramikos šukių, XVIII a. II pusės – XIX a. vidurio monetų ir stiklo dirbinių. Radiniai perduoti UkKM.

Paupio and Sodų Streets

In 2018, an excavation and survey were conducted on Paupio and Sodų Streets in Ukmergė, in a roughly 410 m segment of Paupio Street and in a roughly 300 m segment of Sodų Street. On Paupio Street, two trenches (a total of 36 m²) were excavated and a watching brief was conducted during the repair of: the street's surface (roughly 2275 m²), the street gutters (240 m²), a waterline (roughly 70 m²), and manhole pits and service lines (145 m²) (Surveyed Areas 1–18) (Fig. 1). 40 cm – 1.4 m thick, mid-17th–21st-century cultural layers with the remains of second half of the 18th – mid-19th-century structures and 20th-century street

surfaces were discovered in the trenches and during the survey on Paupio Street. Burials from the mid-17th – first half of the 18th centuries were also found. Finds from the hillfort (pottery, slag) were discovered in late layers. It was determined that an archaeologically valuable layer has survived on the edges of the street in the segment from Piliakalnio Street to the plot at Paupio St. 21. The layer under the carriageway was destroyed during the laying of utility lines.

During the survey on Sodų Street, a watching brief was conducted during the surface work (about 1600 m²) and during work on the street gutter route (150 m²) (Fig. 2). 19th–21st-century cultural layers, up to 1 m thick, and disturbances to a depth of 2 m from the digging of utility lines were found at the route locations.

138 finds were discovered during the investigation: sherds of 13th–19th-century household pottery as well as coins and glass artefacts from the second half of the 18th–19th centuries.

Darius Kontrimas

Žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai Ukmergėje

2018 m. atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai Ukmergės senojo miesto vietoje (UK 2990) (1 pav.) ir Ukmergės senamiestyje (UK 17116) (2 pav.) suprojektuotų naujų dujotiekio linijų vietose Beržų, Bugenių, Kalvių, Malkų, S. Nėries, Siaurojoje, Vasario 16-osios, Vilkmergės gatvėse bei rekonstruojamo bibliotekos pastato aplinkoje Vytauto gatvėje. Archeologiškai vertingas XVII–XVIII a. kultūrinio sluoksnio horizontas fiksuotas Bugenių gatvėje, Vasario 16-osios g. 11, Vilkmergės ir Vytauto gatvėse. Iš viso ištirtas 35,5 m² bendras plotas, žvalgytas 350,5 m² plotas.

Iki šiol įvairių apimčių archeologiniai tyrimai vykdyti daugelyje Ukmergės senamiesčio ir Senojo miesto vietos teritorijų dalyse. Arčiausiai Bugenių ir Siaurosios gatvių tyrimai vyko 2011, 2015 ir 2017 m. (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 444; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 553; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 364–368, 530–532). Vasario 16-osios g. 11 sklypo artimiausioje aplinkoje archeologiniai tyrimai vykdyti 2017 m. (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 718). Artimiausioje Vilkmergėlės gatvės aplinkoje – 2012 ir 2013 m. (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 673; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 514), Kalvių gatvėje – 2005 ir 2009 m. (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 319–320; *ATL 2009 metais*, 2010, p. 377–379).

Bugenių gatvės Š dalyje ištirtas bendras 10,75 m² plotas (7 šurfai), archeologiškai vertingas, tačiau neintensyvus XVII–XVIII a. kultūrinio sluoksnio horizontas fiksuotas šurfuose 1–4, 0,8–1,1 m nuo esamo paviršiaus, po storais piltinio grunto sluoksniais. Gatvės P dalyje, ties sankryža su Siaurąja gatve tirtuose šurfuose 5–7 archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis suardytas anksčiau kasant gruntą.

Beržų, Malkų, S. Nėries gatvėse ištirtas 11 m² bendras plotas (11 šurfų), žvalgytas 175 m² plotas. Šiose gatvėse archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta – tikėtina, kad jis čia ir nebuvo susiformavęs (iki įžemio didžiojoje šurfų dalyje fiksuoti stori supiltinio grunto sluoksniai). Beržų gatvėje ir S. Nėries gatvės Š dalyje fiksuotas durpių sluoksnis žymi per Šventosios potvynius užliejamų plotų dalis.

Kalvių gatvėje žvalgytas 2,15 m² plotas. Po esama gatvės danga fiksuotas XX a. I pusės grindinio fragmentas. 70–90 cm nuo esamo paviršiaus fiksuotas XVII–XIX a. kultūrinis sluoksnis.

Siaurojoje gatvėje ištirtas 3 m² bendras plotas (3 šurfai). Tyrimų metu iki įžemio fik-